

Національна академія державного управління
при Президентові України
Дніпропетровський регіональний
інститут державного управління

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ
ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

Матеріали 17-ї регіональної
науково-практичної конференції
(14 травня 2020 р., м. Дніпро)

Дніпро
ДРІДУ НАДУ
2020

Схвалено до друку рішенням Вченої ради Дніпропетровського регіонального інституту НАДУ при Президентіві України від 09 червня 2020 р., протокол № 03/233.

Редакційна колегія:

Л.Л. Прокопенко (голов. ред.), д-р держ. упр., проф.,
Є.І. Бородін, д-р іст. наук, проф., *О.М. Рудік*, канд. політ. наук, доц.,
В.В. Баитанник, д-р держ. упр., проф., *І.Д. Шумляєва*, канд. держ. упр., доц.,
А.П. Лимар, канд. іст. наук, доц., *Н.М. Рудік*, канд. держ. упр., доц.,
О.В. Овдін, канд. іст. наук, доц., *Г.Д. Голубчик*, канд. іст. наук, доц.,
Н. О. Бойко (відп. секретар).

А 43 **Актуальні** проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: матеріали 17-ї регіон. наук.-практ. конф. 14 трав. 2020 р., м. Дніпро/ за заг. ред. Л.Л. Прокопенка. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2020. – 392 с.

Уміщені матеріали доповідей учасників щорічної регіональної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України» щодо проблем та перспектив процесу набуття Україною членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного Договору (НАТО).

Розраховано на фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів Національної академії державного управління при Президентіві України, а також буде корисним для всіх, кого цікавить окреслене коло проблем.

© ДРІДУ НАДУ, укладання,
оригінал-макет, 2020

СЕКЦІЯ 1

Європейський Союз: історія, інститути, політика, управління

<i>БОНДАРЕНКО Віктор.</i> Європейський Союз: історія, інститути, політика, управління	10
<i>БУТИРСЬКА Тетяна.</i> Асиметрія справедливості і несправедливості і причини її прояву в державі	14
<i>ГУРТОВА Юлія.</i> Принцип професіоналізму судді в європейському праві	17
<i>ГУСАК Ірина.</i> Світові тенденції становлення державної політики у сфері управління персоналом органів влади в Україні	20
<i>ДРИЧАК Станіслав.</i> Сутність та значення іноземних інвестицій	24
<i>КОЛЄДА Ганна.</i> Політики та практика Європейського Союзу щодо питань публічного управління сферою туризму	26
<i>КОЛІСНІЧЕНКО Наталя.</i> Іншомовне навчання в системі публічного управління у контексті європейської мовної політики	30
<i>ЛАЗАРЄВА Леся.</i> Європейський досвід забезпечення права людини на охорону праці під час дистанційної роботи	33
<i>ЛАХИЖА Микола.</i> Диджиталізація: досвід та підходи Європейського Союзу	37
<i>ЛУК'ЯНОВА Ірина.</i> Еволюція арктичної політики Європейського Союзу	39
<i>ПОЛТОРАЦЬКА Наталя.</i> Соціальні виклики на шляху європейського сталого розвитку	41
<i>РУДІК Надія.</i> Принципи Європейської опори соціальних прав та їх практика реалізації в ЄС	43
<i>РУДІК Олександр.</i> Робочі методи Європейської Комісії Урсулі фон дер Ляєн: прагнення більшого в ЄС та поза його межами	49
<i>РУДІК Олександра.</i> Посилення обумовленості як один із шляхів активізації процесу вступу в ЄС країн регіону Західних Балкан	54
<i>ТИМЧУК Айна.</i> Забезпечення когерентності публічного управління як принцип європейської політики сталого розвитку	60
<i>ХОЖИЛО Ірина.</i> Ключові стратегії політики Європейського Союзу в контексті Covid-19	61

СЕКЦІЯ 2

Відносини Україна – ЄС в контексті Угоди про асоціацію

<i>БАЗЕНКО Григорій.</i> Імплементация норм ЄС у сфері рибного господарства до законодавства України	65
<i>БУКАНОВ Григорій.</i> Євроінтеграційні орієнтири державного управління в екологічній сфері	68

Денис НОВІКОВ

*к. юр. н, доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін і трудового
права імені проф. О. І. Процевського
ХНПУ імені Г. С. Сковороди*

ВИМОГИ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ ЩОДО ТРУДОВИХ ПРАВ ТА РІВЕНЬ ЇХНЬОГО ВИКОНАННЯ

Важливою умовою виконання Угоди про Асоціацію (далі – Угода) Україною є трансформація підходу до трудових прав як фундаментальних прав людини. Питанню вимог, які ставляться перед Україною у цій сфері, присвячена не одна стаття Угоди.

Згідно Угоди [3] Україна повинна забезпечити для громадян-членів Європейського Союзу, які працюють в Україні відсутність будь-якої дискримінації на підставі громадянства стосовно умов праці, винагороди або звільнення (ч. 2 ст. 17 Угоди); у сфері мобільності працівників існуючі можливості доступу до зайнятості для українських працівників, надані державами-членами згідно з двосторонніми договорами, мають бути збережені та, у разі можливості, покращені (ч. 1 ст. 18 Угоди); визнається повна та ефективна зайнятість та гідна праця для всіх як ключові елементи для торгівлі в контексті глобалізації (ч. 1 ст. 291 Угоди); встановлюється потреба у забезпеченні та реалізації у законах та практиках основних міжнародно визнаних трудових стандартів, а саме: а) свободу об'єднань та ефективне визнання права на колективні переговори; б) усунення всіх форм примусової чи обов'язкової праці; в) фактичне викоренення дитячої праці; г) усунення дискримінації стосовно зайнятості та професій (ч. 2 ст. 291 Угоди); підтверджується зобов'язання щодо ефективного виконання основоположних та пріоритетних конвенцій МОП, які були ратифіковані та Декларації МОП стосовно основних принципів та прав у світі праці 1998 року; розглядається питання про ратифікацію та імплементацію інших конвенцій МОП, які класифікуються МОП як такі, що відповідають сучасним вимогам (ч. 3 ст. 291 Угоди); закріплюються основи співробітництва ЄС та України у сфері гідної праці, політики зайнятості, безпечних та здорових умов праці, соціального діалогу, соціального захисту, соціального залучення, гендерної рівності та недискримінації, що передбачає досягнення таких цілей: а) покращення якості людського життя; б) протистояння спільним викликам, зокрема глобалізації та демографічним змінам; в) збільшення кількості та покращення якості робочих місць з гідними умовами праці; г) сприяння розвитку соціальної та юридичної справедливості у контексті реформуванні ринку праці; е) сприяння створенню на ринку праці таких умов, які б поєднували гнучкість та захищеність; ф) сприяння впровадженню активних заходів

на ринку праці та підвищення ефективності служб зайнятості з метою задоволення потреб на ринку праці; г) стимулювання розвитку ринків праці, що сприяють залученню малозабезпечених осіб; h) зменшення обсягів неформальної економіки шляхом трансформації нелегальної зайнятості; і) покращення рівня забезпечення охорони здоров'я та безпечних умов праці, зокрема шляхом проведення навчання і тренінгів з питань охорони здоров'я та безпеки праці, сприяння реалізації превентивних заходів, попередження ризиків великих аварій та управління токсичними хімічними речовинами, а також обмін доброю практикою та результатами досліджень в цій сфері; j) посилення рівня соціального захисту та модернізації систем соціального захисту, зокрема щодо якості, доступності та фінансової стабільності; k) скорочення бідності та посилення соціальної єдності; l) забезпечення гендерної рівності та рівних можливостей для чоловіків та жінок у сфері зайнятості, освіти та навчання, економічної та суспільної діяльності, а також у процесі прийняття рішень; m) подолання дискримінації в усіх її формах та проявах; n) посилення можливостей соціальних партнерів та сприяння соціальному діалогу (ст. 420 Угоди); встановлюється потреба у сприянні встановленню корпоративної соціальної відповідальності та звітності, а також заохоченні ведення соціально відповідальної господарської діяльності, яка пропагується Глобальним договором ООН 2000 року, Тристоронньою декларацією МОП щодо засад, котрі стосуються багатонаціональних корпорацій та соціальної політики 1977 року, зі змінами і доповненнями, внесеними у 2006 році, та Керівними принципами ОЕСР для багатонаціональних підприємств 1976 року, зі змінами і доповненнями, внесеними у 2000 році (ст. 422 Угоди).

Як бачимо, вимоги поставлені в Угоді з боку Європейського Союзу до України вказують на необхідність підвищення трудових стандартів відповідно до рівня держав-членів. Водночас як вказується у п. 33 та п. 34 Резолюції Європарламенту щодо виконання Україною Угоди про асоціацію від 18 грудня 2018 року (далі – Резолюція) [5], одним з експертів в процесі написання якої був автор цих матеріалів, відносно додержання трудових прав в Україні існують серйозні проблеми. Зокрема, у Резолюції акцентується увага на невиконанні Україною Конвенції Міжнародної організації праці № 87 «Про свободу об'єднання та захист права об'єднуватись у професійні спілки» у контексті бюрократизованості процедури застосування страйку як засобу вирішення колективного трудового спору та фактичної заборони страйку у такій сфері як сфера транспорту всупереч статті 11 Конвенції про захист прав людини та основних свобод (п. 33 Резолюції); на втручання спецслужб у роботу професійних спілок (у Резолюції зазначається, що Служба безпеки України систематично тисне на професійні спілки у формі стеження за головами та активістами незалежних профспілок, виклику голів профспілок на допит до слідчих СБУ, зобов'язання роботодавців

повідомляти СБУ про будь-які профспілкові та робітничі акції, що обмежує право на асоціацію, перешкоджає соціальному діалогу, неприпустимо у правовій та демократичній державі) (п. 33 Резолюції); блокуванні роботи інспекцій праці через скасування у 2017 році регулювання перевірок охорони праці та пожежної безпеки (п. 34 Резолюції). У минулому році остання прогалина була ліквідована, проте був суттєво знижений розмір штрафу за порушення трудових прав.

Слід вказати, що означені порушення, на переконання Європарламенту, є найбільш значущими та становлять суттєві перепони українській євроінтеграції. Однак це не означає, що ці проблеми додержання трудових прав у сенсі виконання вимог Угоди, є єдиними. Експерти, які допомагали Європарламенту збирати матеріали по Україні вказали ще на недодержання справедливих умов в оплаті праці, охороні праці, широкому застосуванню небезпечних атипових форм зайнятості, слабкому доступі до правосуддя про порушення трудових прав [4].

Таким чином, виконання вимог Угоди щодо трудових прав знаходиться на низькому рівні, що, по-перше, уповільнює процес української євроінтеграції, по-друге, створює ризики прекарізації значної частини населення держави [1], особливо у сенсі розробки та подання на розгляд таких законопроектів як проект Закону України «Про працю» [2].

Список використаних джерел

1. Новіков Д.О. *Pluralitas non est ponedata sine necessariate* або місце теорій прекаріату у науці трудового права. – Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2015. – Випуск 34. – Том 2. – С. 22 – 26.
2. Пригноблення пригноблених: парадокси законопроекту «Про працю». Журнал «Спільне» (04 березня 2020 р.). – Режим доступу: <https://commons.com.ua/uk/paradoksy-zakonoprojektu-pro-pratsyu/>.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Офіційний вісник України від 26.09.2014-2014 р., № 75, том 1, стор. 83, стаття 2125. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
4. Що не так із реформами в Україні. Журнал «Спільне» (26 грудня 2018 р.). – Режим доступу: <https://commons.com.ua/uk/sho-ne-tak-z-reformami-v-ukrayini/>.
5. European Parliament resolution of 12 December 2018 on the implementation of the EU Association Agreement with Ukraine (2017/2283(INI)). – Access mode : https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0518_EN.pdf?redirect.

Владлена ПАРСЕНЮК

*студентка факультету економіки
ДНУ ім. О. Гончара*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АСОЦІАЦІЇ «УКРАЇНА – ЄС» У СФЕРІ ОСВІТИ, НАВЧАННЯ ТА МОЛОДІ

27 червня 2014 року було підписано другу частину Угоди Асоціації між Україною та ЄС, до якої входив Розділ V «Економічне та галузеве співробітництво», де у 23 Главі розглядалося питання «Освіта та навчання, молодь». Більше 5 років минуло з підписання даної Угоди, однак досі існують питання та проблеми, які не були з'ясовані та вирішені.

По-перше, незважаючи на інтеграцію Болонської системи в процес навчання з 2005 року, мають місце певні її недосконалості, адже законодавча база з підзаконними нормативно-правовими актами не була в повному обсязі прийнята та остаточно сформована з метою синхронізації процесу освіти та уникнення суперечностей між актами та їх помилковим тлумаченням. Таким чином, без остаточно сформованої нормативної бази Болонський процес навчання функціонує неналежним чином в українських реаліях, адже була перенесена тільки зовнішня структура, а національні особливості країни та внутрішні характеристики процесу не були враховані [1].

Відповідно до Індексу Інноваційності з 2017 року освіта в Україні погіршується, загальний (з 60,9 балів у 2016 р. до 55,1 у 2019 р.) та вищий рівні освіти (з 47,1 балів у 2016 р. до 40,6 у 2019 р.) зменшуються, у той час як витрати на освіту скорочуються (з 6,7% до ВВП у 2016 р. до 5% у 2019 р.). Так, частка абітурієнтів установ професійно-технічної освіти з 2017 на 2018 роки зменшилась на 9,5% загальної кількості, тоді як на 3% – для закладів вищої освіти [5]. Покращення даних показників планується відповідно до Плану Заходів на 2020 рік ціллю «Забезпечення функціонування системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти відповідно до Європейських стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти» [4].

По-друге, в Україні існують проблеми з функціонуванням системи підвищення кваліфікації та перепідготовки. У 2019 році відкрилося 45 закладів, де можна пройти підвищення кваліфікації або перенавчання, однак цього недостатньо, а тому нової системи «Освіта протягом життя», що задовольняла б потреби ринкової економіки, не створено [1]. Однак, одним із основних завдань, які ставляться Україною за Звітом про виконання Угоди про асоціацію на 2020 рік – «Розроблення та прийняття законопроекту щодо забезпечення доступу до навчання протягом життя».

По-третє, незважаючи на створення в Україні певної кількості